

Yttrande

2017-06-25

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande: Från värdekedja till värdecykel (SOU 2017:22)

Sammanfattning

Bilpooler

Sveriges Ingenjörer har inget att erinra mot att möjligheterna att upprätta och driva bilpoolsverksamhet underlättas. Men vi vill betona att det är mycket viktigt att regleringarna måste vara mycket tydliga och transparenta. Vi vill också påpeka att substitueringen för privata fordon, särskilt vad gäller fordonsnyttjandet under rusningstrafik, sannolikt inte ger de effekter som utredningen menar gäller.

Skattereduktioner för hyr-, begagnat- och reparationstjänster

Sveriges Ingenjörer delar uppfattningen att det är nödvändigt att produkter utnyttjas effektivare och att livscykelperspektivet måste tillmätas större betydelse. Utredaren påpekar tydligt att skatteeffekter, särskilt då i Sverige som har höga skatter på arbete, har en stor betydelse i relativpriserna mellan varor och tjänster. Ett avdragssystem ger förutom gränsdragningsproblem också snedvridande effekter. Sveriges Ingenjörer anser att det är hög tid för en skattereform istället för att införa allt fler undantag inom det rådande systemet.

Underlätta för hushållen att förebygga avfall

Sveriges Ingenjörer delar utredarens uppfattning att graden av återbruk bör utvecklas så att en mindre andel av det som idag lämnas för återvinning går till återvinning eller förbränning istället kan återanvändas. Sveriges Ingenjörer vill dock lyfta fram teknikens möjligheter till ökad automation. Det finns idag sensorer som med hög noggrannhet kan skilja ämnen från varandra. Genom att använda dessa tekniker kan en större del av avfall utvinnas till återbruk och/eller återvinning trots att det enskilda hushållet inte alltid är effektivt som sorteringsinstans.

Inledning

Sveriges Ingenjörer har tagit del av yttrandet *Från värdekedja till värdecykel*, SOU 2017:22. Utredningen fokuserar på ett antal områden och i dessa ger förslag på alternativa lösningar. Sveriges Ingenjörer driver flera frågor inom miljöområdet och har i flera år lyft frågorna kring cirkulär ekonomi. Förbundet ser därför positivt på att frågorna ges ett allt större utrymme i den politiska debatten.

Bakgrund

Utredningen lyfter ett antal frågor. Sveriges Ingenjörer väljer att yttra sig inom tre av dessa. Orsaken till att det just är dessa är att det antingen har skatteteknisk påverkan och riskerar att ge snedvridningseffekter men också är områden där Sveriges ingenjörer kan göra skillnad.

Bilpooler

Sveriges Ingenjörer som organisation har inget att erinra mot att möjligheterna att upprätta och driva bilpoolsverksamheter underlättas. Sveriges Ingenjörer har heller inget att erinra mot att det inför lättnader i regelverken kring markanvisning etc för drivandet av bilpooler. Grundtanken, att införa lagstadgade kriterier för allmän tillgängliga bilpoolsfordon vilka sedan kan användas som grund för statliga eller lokala stimulansåtgärder, är i grunden positiv. De tekniska kriterierna kring registrering av fordonen hos transportstyrelsen väljer vi att inte gå in i på detaljnivå utan menar på generell nivå måste vara mycket tydliga med en tydlig transparens.

Utredningens förslag om att ge kommuner möjlighet att genom lokala trafikföreskrifter upplåta gatumark som bilpoolsparkering för specifikt utpekade fordon är direkt avhängigt kriterierna i stycket ovan.

Sveriges Ingenjörer uppmuntrar initiativ som syftar till ökad tillgänglighet av bilpoolsfordon givet att det sker i en tydligt reglerad kontext med tydliga och transparenta regelverk. Prissättning av markytan måste därför också vara transparent och subventioner av markhyra, i sitt syfte att vara kostnadsneutralt visavi andra verksamheter i behov av kommunala markytor, för verksamheten måste undvikas.

Vidare vill förbundet peka att utredningens antagande om substituering av privat- eller företagsägda fordon visavi bilpoolsägda fordon inte är linjär. De argument om nyttjande av vägytor vid till exempel rusningstrafik som framförs torde ha begränsad giltighet vid peaktime. Orsakerna till nyttjande av personbilar vid dessa tidpunkter torde ha en stor del av sin förklaring i möjligheterna till alternativa transportmedel och resurseffektivitet särskilt vad gäller tidseffektivitet. Till detta även att ett antal av fordonen i rörelse vid dessa tidpunkter också senare under dagen används i tjänsten. Dvs ägandeformen för fordon motsvarande personbilar har underordnat betydelse för mängden fordon som rör sig i rusningstrafik. Bilpooler som resursallokering av fordon torde alltså ha ringa påverkan av dessa flöden även om det kan ha positiva effekter på det totala antalet fordon som används.

Skattereduktioner för hyr- begagnat- och reparationstjänster

Utredningens ambition är att ge förslag på kostnadseffektiva styrmedel för att ge incitament att förlänga konsumentprodukters livslängd och nyttjandegrad genom att uppmuntra till att hyra istället för att köpa nytt. Vidare eftersträvas att konsumenter väljer att reparera och/eller sälja vidare istället för att slänga. Tanken är ett högre resursutnyttjande av befintliga produkter.

Sveriges Ingenjörer delar uppfattningen att det är nödvändigt att produkter utnyttjas effektivare och att livscykelperspektivet måste tillmätas större betydelse.

Precis som utredaren skriver är en avgörande faktor i sammanhanget priset på tjänster respektive priset på nyproduktion. Av stor betydelse i detta sammanhang är den relativt höga beskattningen på arbete i Sverige. Utredaren vill genom att införa ett sk hyberavdrag stimulera efterfrågan på tjänster. Avdraget är en skattereduktion som i sin uppbyggnad kan jämföras med de etablerade avdragen för hushåll inom RUT som ROT.

Förutom att ett system som detta kräver en hel del regelverk för att kunna fungera så innebär det också gränsdragningsproblem både vad gäller för vilka områden som avdraget ska gälla samt för vilka beloppsgränser som är rimliga att låta avdraget verka inom. Men allvarligare är att ett avdrag innebär ytterligare ett snedvridande inslag i skattesystemet.

Sveriges Ingenjörer delar uppfattningen att incitament i form av skattereduktion kan vara ett effektivt sätt att påverka konsumtionsbeteendet och på så vis mycket väl kan fylla sitt syfte. Men, skattesystemet är redan väldigt komplext och ännu fler undantag minskar transparensen mellan insats och avkastning. Sveriges Ingenjörer ser hellre att hela skattesystemet reformeras istället för att ännu fler undantag införs.

Underlätta för hushållen att förebygga avfall

Utredningen lyfter flera olika exempel där kommuner aktivt arbetat med att ta vara på produkter som lämnas till återvinningsstationer för återvinning genom att istället möjliggöra återbruk. Sveriges Ingenjörer delar utredarens uppfattning att graden av återbruk bör utvecklas så att en mindre andel av det som idag lämnas för återvinning går till återvinning eller förbränning istället kan återanvändas.

Emellertid uppfattar förbundet det som att utredaren inte riktigt beaktar de problem som uppstår när kommunen har monopol på delar av återvinningen och sophanteringens samtidigt som denna monopoliserade verksamhet ska kunna agera som filter för att sortera fram produkter som kan återbrukas istället för att återvinnas eller gå till förbränning. Återanvändningsbara produkter från återvinningsstationerna har ett ekonomiskt värde och hanteringen av dessa måste tydligt regleras.

Sveriges Ingenjörer vill dock lyfta fram teknikens möjligheter till ökad automation. Det finns idag sensorer som med hög noggrannhet kan skilja ämnen

från varandra. Genom att använda dessa tekniker kan en större del av avfall utvinnas till återbruk och/eller återvinning trots att det enskilda hushållet inte alltid är effektivt som sorteringsinstans.

Sveriges Ingenjörer

Lisa Bondesson
Enhetschef
Enheten för utredning, utveckling och opinion

Patrik Björnström
Utredare